

Členenie úverov z hľadiska hodnotenia ich kvality.
Zlyhané úvery.
Metodická pomôcka

K údajom a časovým radom zverejneným pod záložkou

<http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/menova-a-bankova-statistika/zdrojove-statisticke-udaje-penaznych-financnych-institucii/uvery>,

časť:

Úvery v sektorovom členení

Poskytnuté úvery a ich úrokové miery - stavy

V roku 2005 ¹:

Úvery sa členili z hľadiska hodnotenia ich kvality pre účely vykazovania na štatistické účely do nasledovných kategórií:

- a) štandardné úvery,
- b) štandardné úvery s výhradou,
- c) neštandardné úvery,
- d) pochybné úvery,
- e) stratové úvery a
- f) nezatriedované úvery
 1. s omeškaním platby do 30 dní,
 2. s omeškaním platby od 31 do 90 dní,
 3. s omeškaním platby od 91 do 180 dní,
 4. s omeškaním platby od 181 do 360 dní,
 5. s omeškaním platby nad 360 dní.

Podľa opatrenia NBS z 26. novembra 2004 č. 13/2004 o zatriedovaní majetku a záväzkov bánk a pobočiek zahraničných bánk, o úprave ich ocenenia, o tvorbe a rušení rezerv a s tým súvisiacich hláseniach (ďalej len "opatrenie NBS") sa pohľadávky zatriedovali takto:

<http://www.nbs.sk/img/Documents/LEGS/2004/ciast46.pdf>

Štandardnou pohľadávkou sa rozumela pohľadávka

- ak bol dlžník v omeškaní s jej platením najviac 30 dní, plní ostatné záväzky podľa zmluvy a na základe analýzy ekonomickej situácie dlžníka sa predpokladá, že bude splatená v plnej výške a včas.

Štandardnou pohľadávkou s výhradou sa rozumela pohľadávka

- ak bol dlžník v omeškaní s jej platením dlhšie ako 30 dní, ale nie dlhšie ako 90 dní,
- dlžník neplnil niektorý iný záväzok podľa zmluvy ako je splácanie jeho záväzku, napríklad nepredložil požadované informácie podľa zmluvy alebo na základe analýzy

¹ Do roku 2005 sa pohľadávky zatriedovali ako štandardné úvery, štandardné úvery s výhradou, neštandardné úvery, pochybné úvery a stratové úvery. Štandardné úvery s výhradou, neštandardné úvery, pochybné úvery a stratové úvery sa označovali aj ako **klasifikované úvery**.

ekonomickej situácie dlžníka sa predpokladala strata pre banku z dôvodu, že nebude splatená včas

- tvorba opravnej položky je aspoň 1%, ale menej ako 20% z nezabezpečenej hodnoty štandardnej pohľadávky s výhradou

Neštandardnou pohľadávkou sa rozumie pohľadávka, ak

- bol dlžník v omeškaní s jej platením dlhšie ako 90 dní, ale nie dlhšie ako 180 dní,
- bol dlžník v likvidácii,
- vznikla plnením zo zábezpeky poskytnutej za dlžníka alebo
- na základe analýzy ekonomickej situácie dlžníka sa predpokladalo, že bude splatená z väčšej časti
- tvorba opravnej položky bola aspoň 20%, ale menej ako 50% z nezabezpečenej hodnoty neštandardnej pohľadávky

Pochybnou pohľadávkou sa rozumie pohľadávka, ak

- bol dlžník v omeškaní s platením pohľadávky dlhšie ako 180 dní, ale nie dlhšie ako 360 dní,
- bol dlžník vo vyrovnávacom konaní,
- bol na majetok dlžníka podaný návrh na vyhlásenie konkurzu a bol ustanovený predbežný správca konkurznej podstaty alebo na základe analýzy ekonomickej situácie dlžníka sa predpokladá, že bude splatená z menšej časti.
- tvorba opravnej položky bola aspoň 50%, ale menej ako 95% z nezabezpečenej hodnoty pochybnej pohľadávky

Stratovou pohľadávkou sa rozumie pohľadávka, ak

- bol dlžník v omeškaní s platením pohľadávky dlhšie ako 360 dní,
- na majetok dlžníka bol zamietnutý návrh na vyhlásenie konkurzu pre jeho nedostatok,
- na majetok dlžníka bol vyhlásený konkurz,
- na majetok dlžníka bol zrušený konkurz z dôvodu, že jeho majetok nepostačuje ani na úhradu nákladov konkurzného konania,
- ak išlo o pohľadávku voči osobe, ktorá mala osobitný vzťah k banke, alebo mala kontrolu nad bankou a omeškanie s jej platením je dlhšie ako 90 dní alebo
- na základe analýzy ekonomickej situácie dlžníka sa predpokladalo, že nebude splatená ani čiastočne
- tvorba opravnej položky bola 100% z nezabezpečenej hodnoty stratovej pohľadávky

Ako **nezatriedované úvery** sa rozumeli úvery v **portfóliu pohľadávok** vytvorenom podľa § 8 opatrenia NBS.

Od januára 2006 je v platnosti nové opatrenie NBS zo 6. decembra 2005 č. 7/2005, ktorým sa mení opatrenie Národnej banky Slovenska č. 13/2004 o zatriedovaní majetku a záväzkov bánk a pobočiek zahraničných bánk, o úprave ich ocenenia, o tvorbe a rušení rezerv a s tým súvisiacich hláseniach, na základe ktorého sa podstatne mení spôsob členenia úverov z hľadiska hodnotenia ich kvality.

Na základe zmeny v účtovaní bánk podľa medzinárodných účtovných štandardov sa zmenil spôsob úpravy oceňovania finančných aktív nasledovne:

Pohľadávky oceňované **na individuálnom základe** voči právnickým osobám

- bez identifikovaného znehodnotenia
- so zníženou hodnotou
 - § v intervale znehodnotenia nie viac ako 20 %
 - § v intervale znehodnotenia viac ako 20 % ale nie viac ako 50 %
 - § v intervale znehodnotenia viac ako 50 % ale nie viac ako 95 %
 - § v intervale znehodnotenia viac ako 95 %
- zlyhané

Pohľadávky oceňované **na portfóliovom základe** voči právnickým osobám

- významné
- nevýznamné

Pre potreby štatistického vykazovania sa jednotlivé pohľadávky členia takto:

Kategóriou I. sa rozumie majetok oceňovaný *individuálne bez identifikovaného znehodnotenia*.

Kategóriou II. sa rozumie majetok oceňovaný *na portfóliovom základe (bez identifikovaného znehodnotenia na individuálnom základe)*.

Kategóriou III. sa rozumie majetok oceňovaný *individuálne s identifikovaným znehodnotením*.

Ako **zlyhané pohľadávky** sa vykazuje majetok, u ktorého banka identifikovala znehodnotenie viac ako 50 % alebo ak je dlžník v omeškaní so splácaním viac ako 90 dní.

Od januára 2009 sa údaje za **zlyhané pohľadávky** zverejňujú v rámci údajov za úvery v samostatnom liste v podrobnom členení podľa typu úveru a sektora (napr.: <http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/menova-a-bankova-statistika/zdrojove-statisticke-udaje-penaznych-financnych-institucii/uvery>)

Zlyhanými úvermi sa rozumejú úvery, ktorých podmienky zlyhania upravuje §73 opatrenia NBS č. 4/2007 z 13. marca 2007 (v znení neskorších predpisov) o vlastných zdrojoch financovania bánk a požiadavkách na vlastné zdroje financovania bánk a o vlastných zdrojoch financovania obchodníkov s cennými papiermi a požiadavkách na vlastné zdroje financovania obchodníkov s cennými papiermi.

Za vznik zlyhania v súvislosti s konkrétnym dlžníkom sa považuje, ak

- a) banka usúdi, že **dlžník si pravdepodobne nesplní** voči nej alebo jej dcérskej prípadne materskej spoločnosti **svoj záväzok, bez toho, aby prišlo napríklad k realizácii zabezpečenia**,
alebo
- b) **dlžník je v omeškaní** s plnením svojim rozsahom významného záväzku voči banke alebo jej dcérskej prípadne materskej spoločnosti **viac ako 90 dní**.